herpy

PILGIFTFROSKER

Samaná Poison Frog

Andinobates daleswansoni

Andinobates daleswansoni er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 18-20 mm med knallrødt hode og forkropp og brun bakkropp. Den finnes bare i tåkeskogen på Cordillera Central i Caldas i Colombia. Arten er truet og holdes neppe, så stellet bygger på leveområdets kjølige, våte fjellklima.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya daleswansoni*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**18-20 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, natt	**14-17 °C**
Luftfuktighet	**85-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-2**
Klekking	**16-24 dager**
Larvetid	**108-152 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Andinobates daleswansoni er en liten pilgiftfrosk. Hannene måler omtrent 18 mm og hunnene 19-20 mm fra snute til kloakk. Hode og forkropp er skarpt røde, resten av kroppen er brun med mørkere og lysere tegninger, og noen dyr har gulorange flekker bakover og på bakbena. Øynene er store med svart iris, og tærne har små hefteskiver, minst på bakføttene. Første og andre tå er delvis sammenvokst, slik at foten ser ut til å ha bare fire tær. Det er svært uvanlig hos frosker, og blant pilgiftfroskene deler arten trekket med *Andinobates dorisswansonae*, som er svart eller mørkebrun med røde, oransje eller gule flekker. *Andinobates opisthomelas*, som lever sammen med arten i den nedre delen av høydeutbredelsen, er rødoransje uten flekker.

Arten ble beskrevet i 2006 og har tidligere stått som *Ranitomeya daleswansoni*. Artsnavnet hedrer Dale Swanson, som arbeidet for å bevare naturen i Andesfjellene. Levetiden i fangenskap er ikke dokumentert; tallet i boksen er lånt fra beslektede, små pilgiftfrosker.

Hudgift: pilgiftfrosker lager ikke giften selv, men tar opp alkaloider fra små leddyr i føden, og oppdrettede dyr uten giftholdige fôrdyr er uten gift. Giftens styrke hos *A. daleswansoni* er ikke dokumentert. Froskene bør ikke håndteres, og hendene vaskes etter arbeid i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates daleswansoni finnes bare i Colombia, på Cordillera Central i departementet Caldas, i området rundt Selva de Florencia nasjonalpark. Utbredelsen er veldig liten, og de fleste kjente dyrene lever i nasjonalparken, som er det eneste vernede området der arten forekommer.

Arten er vurdert som truet (EN) på IUCNs rødliste, fordi skogen ryddes til jordbruk og beite for kveg.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Andinobates daleswansoni lever i de fuktigste delene av underskogen i urørt og sekundær tåkeskog, 1.800-2.500 m over havet. Den kan også klare seg i delvis hogd skog når det er urørt skog i nærheten. Froskene holder seg i løvlaget og trenger hull og andre skjul på skogbunnen. Hunnen legger eggene i løvlaget, og rumpetrollene lever i vann i bromeliers bladkar. Rumpetroll ses hele året, så arten yngler trolig hele året.

Ved omtrent 1.800 m lever arten sammen med *Andinobates opisthomelas*. Temperaturen er ikke målt i artens leveområde, men tåkeskog i denne høyden er kjølig og våt hele året.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell og hold av *Andinobates daleswansoni*, og arten holdes neppe i fangenskap. Stellet bygger på leveområdet: kjølig, våt tåkeskog med tykt løvlag, mange skjul og bromelier. *Andinobates opisthomelas* lever i samme område. Den nærmeste arten med erfaringer fra fangenskap er *Andinobates bombetes*, som også lever i kjølig fjellskog i Colombia; tallene for avl og oppdrett er lånt derfra.

Et terrarium på 45 × 45 × 45 cm er nok til et par. Bruk et dreneringslag av leca-kuler, et skilleslag av nett og et bunnsubstrat av kokosfiber, skogjord og sphagnum. Legg et tykt løvlag oppå, og lag skjul med korkrør og barkstykker. Plant mose, bregner og tillandsier, og sett inn minst én bromelie med vann i bladkarene til rumpetrollene. En lav skål med fuktig skogjord er et godt sted til eggene. Luften skal bevege seg svakt gjennom en ventilasjonsstripe, slik at den ikke står stille.

TEMPERATUR

Temperaturen er ikke målt i artens leveområde. 18-22 °C om dagen og 14-17 °C om natten passer til tåkeskog i 1.800-2.500 m høyde. Arten tåler varme dårlig, og lengre tid over 25 °C belaster dyrene. Det skal ikke være noe varmepunkt. I en varm sommer skal terrariet stå i et kjølig rom eller ha kjøling. Vinterdvale er ikke dokumentert og ikke nødvendig.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 85-100 %. Spray løv og planter grundig en eller to ganger om dagen med regnvann eller osmosevann, eller bruk et tåkeanlegg på timer. Bunnen skal være fuktig, men ikke stå våt. Små frosker tørker raskt ut i tørr luft, så kontroller luftfuktigheten med et hygrometer nær bunnen.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Arten skal ikke ha en vanndel. Dyrene får fuktighet fra løv, planter og spraying. Rumpetrollene vokser opp i vann i bromeliers bladkar. Bruk regnvann eller osmosevann uten tilsetninger, og bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet, fordi amfibier tar opp stoffer gjennom huden.

LYS OG UVB

Gi 10-12 timers lys om dagen fra LED, slik at plantene trives. Tåkeskogens underskog er skyggefull, så lyset skal ikke være sterkt, og dyrene skal kunne søke skygge. Det er ikke dokumentert behov for UVB; en svak UVB-pære (Ferguson-sone 1) er valgfri.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Andinobates daleswansoni måler bare 18-20 mm og spiser små leddyr som spretthaler og små bananfluer. Gi fôr annenhver dag, dryss fôrdyrene med kalk de fleste gangene og med vitaminer med D3 1 gang i uken. Hold egne kulturer av spretthaler og bananfluer, slik at det alltid er fôr. Hva arten spiser i naturen, er ikke dokumentert; pilgiftfrosker tar særlig maur og midd.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og lever på bakken i løvlaget, hvor den bruker hull og skjul. Territorieatferd og kall er ikke dokumentert. Et par kan holdes sammen i et terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Froskene bør ikke håndteres, fordi huden er sart. Ved rengjøring flyttes dyret i et glass med fuktig mose.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene (19-20 mm) er litt større enn hannene (omtrent 18 mm). Alder ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert. Et sikkert par får man best ved å oppdra en liten gruppe unge dyr til parene danner seg.

PARRING

Paringen er ikke dokumentert. Arten yngler trolig hele året i naturen, så det er ingen fast sesong eller hvileperiode. Hos *Andinobates bombetes* lokker hannen hunnen til eggleggingsstedet, og en gruppe med litt flere hunner enn hanner gir flest egg. Et par kan holdes sammen og få ro i et tett beplantet terrarium.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene i løvlaget, og rumpetrollene lever i vann i bromeliers bladkar. Hvilken forelder som bærer rumpetrollene, og hvor mange egg hunnen legger, er ikke dokumentert. Hos *Andinobates bombetes* legger hunnen 1-2 egg om gangen, helst på fuktig skogjord, og hannen bærer rumpetrollene; de tallene er brukt i boksen.

Rumpetrollene kan vokse opp i bromeliene eller oppfostres hver for seg i små begre med rent vann. De fôres med fiskeflak i små mengder, slik at vannet ikke blir grumset.

METAMORFOSE

Klekketid og larvetid er ikke dokumentert for *Andinobates daleswansoni*. Hos *Andinobates bombetes* klekkes eggene etter 16-24 dager, og larvetiden er omtrent 110 dager med fiskeflak som fôr og opptil 150 dager eller mer ved annen føde. Når forbena kommer, senkes vannet til høyst rumpetrollets høyde, slik at den lille frosken lett kommer opp på land.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene måler omtrent 12 mm (tallet er lånt fra *Andinobates bombetes*). Hold dem i en liten, fuktig boks med kjøkkenpapir eller løv, et stykke bark og en plante, spray to ganger om dagen, og sørg for god luftutskifting. De første ukene spiser de spretthaler; deretter kan de få de minste bananfluene. Dryss fôret med kalk. Først etter flere måneder kan de flyttes til et større terrarium.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen artsspesifikk kunnskap om sykdommer. De typiske feilene hos små pilgiftfrosker fra kjølige fjellskoger er disse:

- For høy temperatur: dyrene sitter passive, spiser dårlig og blir mottakelige for hudsykdommer. Kjøl ned terrariet.
- For tørr luft: huden blir matt, og frosken går ned i vekt. Spray oftere, og kontroller bunnen.
- Stillestående luft og for vått løv: mugg og hudinfeksjoner. Sørg for svak ventilasjon.
- Tynne dyr som slutter å spise, eller dyr med hudforandringer: kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier.

Arten er truet og finnes bare i et lite område, så dyr må aldri tas fra naturen.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.

Hele veiledningen med kart og oppdateringer: herpy.org/no/pilgiftfrosker/andinobates-daleswansoni